Q. D. B. V.

DISPUTATIO MEDICA INAUGURALIS, DE COLICA SPASMODICA,

Quam ex Decreto Facultatis Gratiosæ,

PRÆSIDE

D. RUDOLPHO JACOBO CAMERARIO,

Facultatis Suæ Decano Spectatissimo,

Patrono & Præceptore Suo Honoratissimo,

PRO LICENTIA,

Supremos in Medicinâ Honores legitimè consequendi,

Publico Examini submittit

PHILIPPUS CHRISTIANUS LAITENBERGER,

Kircho-Teccensis,

Ad diem Martii, loc. hor. solit. Anno MDCCXX.

TUBINGÆ,

Typis JO. CUNRADI REISII Viduæ.

Σ. Θ.

Uid ſequar aliena? Quin rerum ſatago mearum. Quandoquidem diſputandum eſt pro Gradu, & licet quod libet Thema eligere, non igitur excurram ad conquirendum aliquid è longinquo, ſed manebo intra terminos domeſticos, condolendo & curando afflictus non ita pridem & occupatus, quippe arcto amicitiæ vinculo obligatus *colicam* perpeſſo *ſpaſmodicam.* Abſtinerem rebus malè nominandis, ad dirum utique nomen adhuc cohorreſcens, (& ut ne nobis ſit omini Deum precor, qui nos ab eâ ſervet liberos & immunes,) niſi ſcirem, futuro mihi Medico morborum nullius non generis occurſum fore expectandum. Optarem autem, vix tamen ſpero, occulta mali à me poſſe protrahi in lucem: Obligabor ergò, & obligabitur Publicum, cujus vel maximè intereſt cognoſcere nocentia non minus ac juvantia, ſi quis hâc ipſâ pagellâ rogatus & excitatus quid cauſæ ſubfuerit nobis manifeſtaverit. Utinam obtineatur finis aliàs diſputationum externus, veritas. Deum ergò

 ite-

iterum veneror ſupplex, velit me ducere in viâ Veritatis ad cognoſcendum, præſervandum & curandum morbos feliciter!

Diu eſt, ſcilicet à fine prioris ſeculi, quòd *Præſes meus* in Diſp. d. Colicâ Paret. & Epil. habitâ anno 1698. cùm didiciſſet, *Colicam eſſe à Saturno*, quæſivit: Quàm hoc ſit univerſale? Vel particulare modò? Aut, num in poſterum, quando vel ubicúnque obvenerit Colica, habenda ſit ex præſumtione progeniei Saturninæ? Quid ab eo tempore actum fuerit cum ipſâ, vel potius obſervatum de Colicâ, proſequi & expedire pro dignitate quæſtionis, ob anguſtiam loci, & tam paucitatem obſervationum quàm difficultatem accuratarum & abſolutarum, non poſſum; Quanquam *annales morborum* æquè mererentur ſcribi, ac rerum quarumcunque aliarum. Hoc interim certum videtur, quòd obſervatione conſtat: Præſens ſeculum multò minus eſt ferax Colicæ, quàm fuit præteritum. De frequentiâ ipſius olim teſtantur Diſputationes *de Spaſmo Inteſtinorum*, *cur Epilepſia tam frequens*, *de Colica Spaſmodica cum Gutta Serena*, quas debemus *Præſidis B. Parenti.* Sermo autem eſt non de dolore Ventris omni, vel torminibus quibuſcunque, ſed de Colicâ graphicè ibi deſcriptâ, ſingulari, Spaſmodicâ ex ſymptomatibus eorumque rationibus dictâ. Hæc in Praxi Medicâ ferè ſiluit, latuit, ſcilicet quia patuit, undè venerit, & ſublatâ cauſâ ſublatus in futurum videbatur effectus. Negari tamen nequit, fortè præter ſpem & opinionem interdum ex improviſo rediiſſe vel eandem ipſam vel ipſi quàm ſimilimam: Nec id mirum, ſi malè reverſa cauſa hoc ipſo ſuo ſe prodidit effectu. Aſt ubi & quando ægrorum unum & alterum talis colica more ſolito exercuit, abſque eo, ut famoſa illa cauſa potuerit demonſtrari, ibi etiam non potuit non dubium tenere & vexare animum occulta vel ipſa vel ipſi æquivalens alia cauſa quæcunque. Talis caſus, ob hoc Phænomenon non Phænomenon

rarus

rarus, nobis oblatus, non videbatur prætermittendus, quin ſub Examen revocaretur, & pro poſſe inquireretur in ipſum. Prima igitur *pars* laboris noſtri *Theoretica* occupabitur circa quæſtionem: Qualis ratione cauſæ & originis fuerit colica, quâ torqueri amicum obſervavi ut dictum & condolui: *Utrum Saturnina? Vel Febrilis? Aut qualiscunque alia?*

Hiſtoria ſecundum præcipuas circumſtantias huc redit: Juvenis Studioſus per duos retrò annos febre intermittente tertianâ hîc epidemiâ non ſemel ſed ſæpè vexatus, per ferias autumnales vel tandem liber indè huc reverſus ad ſtudia, adhuc pallidus, & diætâ cum commilitonibus communi uſus, ad principium decembris nuperi, ſentire cœpit & pati usque magis jam non tam febris recidivam, quæ prohdolor apud multos nimis eſt quàm ſolennis, ſed dolores dictos colicos, gradu & modo tales tantosque, ac leguntur in Majorum noſtrorum obſervationibus, atroces, umbilicum retrahentes, in dorſum excurrentes, cum revomitu aſſumtorum, & alvi conſtipatione diu invictâ, durantes quin invaleſcentes per horas imò in dies, uti quidem tertio quartove atrocitate & compaſſione victus rem omnem detuli ad meum modò Præſidem, cùm & brachia inciperent dolere atque languere, & oculorum vigor fieri dubius, ad metum Pareſeos & Guttæ ſerenæ, quin Epilepſiæ. Obtineri tamen potuit per Dei Gratiam remiſſio dolorum ſenſim major, plenior & conſtantior, prodeuntibus primò flatibus, ſequentibus fæcibus, ut à die ſexto ad octavum liberatus reſurrexerit, & undecimo abhinc diſceſſerit, tutiora ſibi loca quæſiturus: Ubi quidem per anni prioris finem & hujus principium bene vixit. Vivat porrò & valeat! Ita Deus faxit!

Hic ergo ita Colicus inter tot febricitantes mihi notos, ſive quantum mihi conſtat, unus, ſolus: Solus etiam inter

multos ſanos & ægros eâdem communi diætâ uſos, idem vinum bibentes, nec ſpecialium errorum ſibi conſcius: Ipſe quidem jam liber à torminibus, torquet tamen animum veritatis avidum, & cognoſcendi cupidum: Quali laborarit Colica? Quæ cauſa recurſûs inopinati colicæ olim famoſæ, ſed pro extinctâ & ſepultâ habitæ? Deliberavimus ſæpè diu, quæſivimus cauſas ipſi proprias, ſed necdum invenimus, ut ferè videatur nobis manendum in generalibus, & alterius generis reſpectu. Suſpectus enim ſaturnus hactenus omnem noſtram inquiſitionem ſubterfugit. Non ignoramus ſubdolos eſſe qui malè ipſo utuntur, malè quippe ſibi conſcii: Novimus non procedere argumentum à dolio ad cantharum, ſive noxa & culpa quæ in & ab hoc fuit non ſemper redundavit in plenum dolium, ſed Tinctura vel acceſſit vino in ſe ibi prius innoxio demum ab extra, vel conciliari etiam potuit vino acidiori per moram fortè in vaſe ſtanneo, mixturæ multæ plumbeæ, aut modis ſimilibus ſubtilioribus: Miramur etiam Saturnum tranſcendere Alembicum, ſi modò Spiritus ex vino adulterato venit, & non demum in via deſtillationis fuit, tinctus. Nec externus uſus ita eſt indifferens, aut nocendo non pertingit ulterius. Olim quidem *Burrhus*, Saturni uſum internum prohibiturus, Planetarum extimum hoc ipſo quaſi innuere Metalli ſui uſum per corporis modò peripheriam ſcripſit: Et obtinet hoc paſſim. In actis autem Acad. Sci. Gall. anno 1712. *Hombergius* retulit ſingularem modum applicandi, ſcilicet lithargyri & ſulphuris in pulvere 15. 18. granorum cum paucis olei guttis inter utriusque manûs volam tamdiu, per quadrantem horæ, fricando, donec diſpareat; Bis per diem, per aliquot dies. Ad quem effectum? Mirum, ad ſudorem vel urinam. Quo cum eventu? Quosdam læſos, ſiquidem ibi exceſſivi ſudoris exemplum citatur, alios tamen adjutos

hoc

hoc remedio. Quis modus operandi? Scilicet introducendo Plumbum intra corpus, uti Mercurium ad Ptyalifmum. Quanquam præter hanc infinuationem videri poffet valere in omnem cafum refrigerando & ftringendo ad repellendum à peripheriâ ad centrum, vel ab unâ parte ad alteram. Sc. faturnum per fe, & lithargyrum vi faturni, etiam absque alterius metalli acceffu, fufficere ad effectus ab ipfo obfervatos, interque eos ad Colicam caufandam, videtur: Siccando enim partes quas oportebat effe humidas, lubricas, fefe manifeftat, eo fenfu, quem apex linguæ naufeofâ & profundâ impreffione facile docet, & Expertus Rupertus non facilè oblivifcitur. *Saturni Saccharum adſtrictoriâ virtute, ſtypticitate, cætera vitriola omnia antecellit: Roth. d. Sal. metall.* De talibus ergò folliciti eò tamen nondum potuimus pervenire, ut colicam hujus cafûs aufimus declarare, vel probare poffimus, faturninam. Utut non potuerit non venire nobis in mentem dulce illud venenum, & prolixa fub tot fchematifmis hiftoria dolorum & morborum à vino lithargyrifato olim inductorum. Quod ipfum quoque Thema ex profeffo quondam tractavit Exp. *Dn. D. Weiſſmannus*, fub Præfidio *Exc. Dn. Prof. & Arch. D. Zelleri*, Patroni mei Venerandi.

Circumfpiciendo hinc ad cæteras *Colicæ* fpecies & caufas, non poffumus earum plerasque applicare ad cafum noftrum. Non fuit *Podagrica*, f. arthritis anomala interna. Externa nunquam præceffit. Nec adeft difpofitio hæreditaria. (de B. Patre & Matre per Dei gratiam fuperftite loquor. Avos tamen Podagricos fuiffe audio.)

Porrò, non fuit Colica *Nephritica*. Sabuli aut lapillorum quid unquam in urinâ fuâ & cum dolore non meminit. Sub finem longi Paroxyfmi & hactenus tale quid emiffum non obfervavit. Non altero tantùm lumbo nec juxta ductum Urete-

ris

ris prædoluit. Teſticulum quidem ſenſit retrahi: Sed hoc etiam olim in Colica Spaſmodica fuit obſervatum, & vi Spaſmorum per compaſſionem extenſorum fuit declaratum.

Non *Hæmorrhoidalis*, quippe teneſmi expers & alvi cruentæ. Caveat tamen noſter pro poſſe, ne fiat Hypochondriacus. Non *Scorbutica*; niſi fortè lato ſenſu, & ſub eâdem cum priori explicatione.

Non *Biliosa*, eo ſenſu, quo aliàs à vino, irâ, æſtate, cholera torminoſè erumpit: Nec altero, quo lapilli è fellis veſiculâ nixu qs. partûs ſpasmodico cum vehementia dolorum atroci ab hypochondrio dextro ad intimiora Inteſtinorum delati vel tandem per alvum excernuntur, & Icterum important. Quo tamen ſenſu poſſit dici bilioſa, patebit ſtatim ex ſequentibus.

Denique cùm nec *herniosa*, nec *hysterica*, &c. fuerit, quid ſupereſt? Quæ Colicæ ſpecies ulterior? Quæ, niſi *febrilis*? Sunt, quæ contra hanc opponi poſſent: Deſiderabatur typus tertianæ, aut quartanæ. Obſervabatur febricitantium numerus tantus, eos autem inter hic Colicus ut diximus & limitavimus illo tempore ſolus. Pro tali tamen colicâ faciunt *Phænomena antecedanea*: Febris tum morbus publicus, cujus Tincturam participant vel Characterem induunt cæterorum morborum plerique; Cujus vexationes frequentes per annum non unum graves & longas ſuſtinuit noſter; Semel, quod huc omnino ſpectat, cùm die expectandi paroxyſmi eques domum properaret, itinere plus quàm trium milliarium, expertus febrem quidem tunc emanſiſſe, primâ autem vice dolores colicos ſed leviores & breviores poſt paucos dies ſucceſſiſſe. Hinc omni jure ſuſpicio videtur cadere in febrem, cùm ſecundâ vice colicam pateretur graviorem. Inter *concomitantia*, notabilis maximè fuit urina, primò quidem intenſè rubra, clara adhuc & tenuis, quippe cruda, progreſſu autem & in ſummo ad ipſam dolo-

dolorum declinationem fœdè turbata, ad ſedimentum bolare, mirum quale & quantum : Donec ſenſim fieret iterum naturalior ſub uſu Medicamentorum & maneret. Confirmant iſtam quoque indolem *ſubſequentia:* Argumentum enim pro eâ, quæ ſub colicâ fuerit, febre deſumitur etiam à juvantibus, à curatione mox ſubjungendâ.

Jam Philoſophari ſi cui placet ſuper Subjectum, Morbum, Cauſam & Phænomenorum rationes, habebit me facilem in auſcultando, &, ſi queo, in reſpondendo: Utrum locus fuerit in viarum primarum cavo, tunicis, glandulis, nervorumve plexibus? Utrum conatus excutiendi offendicula vel obſtacula, promovendi contenta inteſtinorum, ramorum venæ portæ, ductuum choledochorum, tantam ſpaſmorum vim importarit? An bilis, acidum volatile ſulphureum, cacochymia nidoroſa, tantorum cauſa dolorum fuerit? *Bilem* quidem *febris* eſſe *cauſam,* ſunt qui negant, ſunt qui affirmant. Quicquid ſit, *febris* tamen *bilem movet, auget.*

Fernelius olim: *Sæpe obſervavimus, tertianam diuturnam atque quartanam in atrocem cruciatum colico immaniorem deſinere, qui nonnunquam & in artuum dolores & in Paralyſin faceſſit. Hic dolor ſine febre eſt: Fere tamen conſueto acceſſionis tempore exacuitur & excandeſcit priſtinumque circuitum retinet. Vix niſi bilis vacuatione miteſcit: Quam conſtat ut doloris ita & febris cauſam fuiſſe: Depellitur enim è præcordiis & viſceribus in peritonæi inteſtinorumve membranas: Eo Argumento: Quia & febris & ſitis & inappetentia miteſcunt, ſub orto dolore. Itaque ut doloris circa peritonæum & Inteſtina, ita & intermittentis febris ſedes eſt circa Viſcera & præcordia.*

R. *Mortono* febris intermittens protei formis typum uti fluxuum, dolorum & ſpaſmorum aliorum, ſic etiam Colicæ, induit, ubi Venenum morbificum non valde deleterium eſt,

 &Spi-

& Spiritus animales veneno irritati hoſte ſunt ſuperiores. *Centies obſervavi, Colicam ventriculi & inteſtinorum, pleuritidem acutiſſimam & verè ſpaſmodicam, &c. ab expanſione exploſiva Spirituum hoc veneno nimis irritatorum orta fuiſſe. At iſta ſymptomata ſtatis periodis redibant: Urina reddebatur, qualis in febribus intermittentibus apparere ſolet.* Dicetur ergò colica iſta febrilis, donec probetur contrarium, vel innoteſcat prædicatum aliud.

Pergendum erit *ad alteram laboris noſtri partem*, ſive *colicæ* illius *curatio* ſub examen quoque revocanda. Hîc autem procedemus primò per remotionem omiſſorum, ſive eorum, quæ in hoc caſu facta vel data non fuerunt. Liceat rationes horum tentare & proponere per reſponſiones ad quæſtiones diſcretas: Cur non datum *Vomitorium*? Reſp. Primum triduum jam præterierat. Item revomitus aſſumtorum plerorumque omnium. Si quid evomendum ultra ex primis viis, hauſtibus oleoſis pinguibus promoveri poterit. Vi fortiori è latibulis aliquid pertinaciùs vel profundùis hærens tentare excutere, neſcio quàm tutum fuiſſet, in ſæpè tuſſiculoſo,dubiè firmi pectoris,quippe cui frater natu major olim obiit Phthyſicus ex Hæmoptöe.

Cur non datum *purgans?* Reſp. Malè audiit olim per patriam. Fortioribus irritationem intendere non auſim. Leviora revomebantur, non operabantur. Laxans ſub declinationem exhibere alvo per ſe ſatis apertâ non erat neceſſe.

Cur non *ſecta vena?* Reſp. Non qs. non ſuppeterent exempla miſſionis ſanguinis in Colicâ Pareticâ ſub macie cum turgidis tamen & ad locum olim apertionis prurientibus venis mirum quàm tolerabilis, proficuæ; Sed ob ægrum ante colicam potiùs pallidum quàm plethoricum.

Cur non miſſus in *balneum?* Sive, cur in hypocauſto non merſus balneo aquæ dulcis? Reſp. Dixerunt majores, ita tolli

vel

vel ſedari ventris dolores: Sed induci reſolutionem artuum. Præſtat hoc illis credere, quàm experiri. Hâc enim poſſunt eleganter carere ægri; Si vel maximè in Thermis ferinis poſtea reſtituantur communiter facilè.

Cur omiſſus ſuccus *hippenteri* expreſſus? Reſp. Non poſſunt omnia in omnibus morbis aut caſibus præſcribi. Numerus ad colicam laudatorum magnus eſt; Qui unum eligit & alterum, non præjudicat cæteris.

Cur *acidulæ* non conceſſæ? Reſp. Nec fuerunt deſideratæ. Et decoctum pectorale calidum bibebatur ſine faſtidio. Ergò non tam ex ratione decembris, nota enim ſunt exempla per mediam hyemem acidulas cautè bibentium & laudantium; Sed, quòd & tuſſis an benè ferret erat dubium.

Cur non hauſtum & injectum *Lac?* Reſp. Quia potior videbatur febris, cui negavit Hippocrates. Urina bolaris abſterruit. Saturnus non adfuit, vel ſui ſigna clara non præbuit.

Cur *vino* interdictum? Reſp. Quia tutius in omnem caſum abſtinere ab eo, quod nervos tentat, febrem intendit, & ab olim malè audit: Si vel maximè non foret Saturni vehiculum. Hinc nec oleo & ſyrupo dicendis fuit additum Malvaticum; Quod aliàs cruda decolor fortè admitteret urina: Nec pro analepſi poſt colicam nimis citò ſubjunctum, quoniam ad tempus ſatis benè viribus potuit proſpici abſque eo ex culinâ. Juſcula, cremor avenæ, hordei, gelatinæ, cibi molles, faciles, lenes, & ad humectandum, laxandum, & ad nutriendum, reſpectu tam cauſæ ſimul ita oppugnandæ quàm ſuſtentandi vires & alendi corpus afflictum, conſumtum, conveniebant, ſufficiebant, à primâ in alteram ſeptimanam.

Cur *Naturæ* non *commiſſum negotium?* Reſp. Cogebant ægri lamenta: Angores adſtantium. Prægreſſa. Metuenda.

Qui tot hactenus prætenſa colicæ remedia removimus, declinare modò non poſſumus quæſtionem alteram: Quæ & qualia ergò data fuerint vel oppoſita in caſu noſtro? Reſp. Non ſine præmiſſâ veniæ rogatione: *Colica illa, inter & præter alia, fuit curata cortice & opio.* Hæc alia fuerunt tam *externa*, pro illinitione & inunctione, *ſpir. matricalis*, *oleum chamomill. verbaſc. lumbricorum*, *ung. carminativum*, Sacculi *chamomillæ* imponendi, &c. quàm *interna, enemata* quotidiana, non purgantia, non acriter alvum laceſſentia, ſed emollientia, laxantia. Per os ordinatè ad horas medicas, ſucceſſivè, alternatim, *oleum amygd. d.* & *ſyr. dialthææ. Pulvis anticolicus B. P. Nitrum* in omni juſculo. Cochleatim de *julepo* ex aquis & ſyrupis convenientibus, modò cum *mixturâ ſimplici*, illâ veterum vulgari, modò cum *alkermes*, & *abſorbentibus*, *nervinis fixis*.

Quæres: Quando igitur dari potuit *Cortex* & *Opium?* Reſp. *Ille* ſummo mane, iterumque à meridie, prior cæteris omnibus, morâ quâdam interpoſitâ ſecuturis, doſi drachmæ unius, in formulâ hauſtûs: Hoc, non niſi ad noctes, tempus quietis ſolitum, in pilulis *de ſtyrace* ad aliquot grana, ad pauciora in *pulvere anodyno*.

Dices: Temerè tentatur cortex, novo auſu ultra & extra ſuas febres. Reſp. Nec ratio defuit, nec experientia. Et eventus utramque confirmavit. Quicquid pro febrili colicæ hujus ratione fuit dictum, facit pro uſu corticum. Et, ſi juxta *Hippocratem* inexpertus eſt timidior, confidentior fuerit ille, cui notum à non uno luſtro, colicos cum talibus ſignis benè tuliſſe cortices, quin ex ſenſu & ſucceſſu laudaſſe. Ergo non præcipitanter primus fuit ita tractatus, aut ab uno ad plures, aliter fortè ſe habituros, ducetur argumentum. Nihil etiam præſcribitur aliis: Non experti tamen abſtinebunt à judicando;

do; Ut experiantur non coguntur, ad reprobandum modò non ſufficiunt. Interim operæ pretium erit ex Pyretol. *Mortoni* ſupplere paragraphos practicè, quos ſupra citavimus ex capite 5. 6. Quæ *contra corticem* dici poſſent, non producam: Satis eſt eorum, ſi non nimis, ubique. Duo tamen non ſubticebo: *Objicient* fortè aliqui: Febris cortice ſuppreſſa vel corrupta ipſam potius feret colicam. Hanc viſam ſive prætenſam cortice curatam non fore ſine recidivâ. Reſp. Prægreſſam febris tractationem non noſtram nec noſtram modò facimus, ſed ſuo loco relinquimus. Dein poſito illo, non conceſſo, corrumpi febres poſſunt & ſolent præter corticem multis modis. Interim cùm fuerint tot numero, ex mari febrili qui enatârunt, non ſine cortice, colicâ tamen non correpti, probandum erit adhuc, quod objicitur. Porrò, colica olim ante natum qs. ſive notum corticem fuit obnoxia recurſui, cùm vexati peccare vel pergerent vel repeterent; Methodo quàm optimâ & innocentiſſimâ tractati: In quam culpa abſque injuriâ non referretur. Tandem, Deo gratias, quod vel metuebatur vel minabatur, non factum eſt; ne fiat, faxit Deus!

Contra opium quoque videntur facere alvus clauſa, ſudor, metus pareſeos, & quicquid undique magno numero movetur adverſus hoc ſopiens, cauſam non tollens, naturæ motus ſufflaminans, & neſcio quàm non malè audiens. Pro ipſo dici poterit: Sublatâ cauſâ tolli effectum; Remittente ſpaſmo, dimitti contenta; Turbas naturæ eſſe majores juſto, importunas, minaces mali dirioris, ut ipſius non arbitrio prudenti ſed confuſioni relinqui negotium vix poſſit: Quies aliqua ipſi potiùs procuranda, per quam poſſit ſ. reſpirare ſ. reſipiſcere; monente Poëtâ, *Motos præſtat componere fluctus*. Denique, vindicias pro opio cautè dato, non ſolo, ſed præmiſſis & conjunctis quæ laudavimus, non in exceſſu, neque in quanto neque in

 quo-

quoties, ſed tempeſtivè, doſi moderatâ, &c. parare, non erit difficile: non æquè, ſi philoſophandum foret iterum, dare rationem, *grani, mole parvi, virtute magni.* Ipſe *Dolor*, , qui ſatis, imò nimis, ſentitur proh dolor, an cognoſcitur?

Sed ſatis datum eſt Colico: reliquum chartæ deſtinavi caſui triſtiori, bonâ fide relato, etiam non alieno, cujus conſervare volui memoriam. Sit ergò

APPENDIX:

INter fatalia quondam ab exuſtione *Kirchemii*, meliori, ſic Deus velit, iterum fato exſtructi, dulcis meæ Patriæ, cui benè precari Pietas jubet, fuit *Infans*, maſculus, per horas tanti infortunii utero adhuc materno incluſus, & tum quidem primum ſui motu ſuo indicium præbens, poſt 20. ſeptimanas, completo termino, ſc. d. 19. Januar. ſtyl. vet. ann. 1691. inter horam 11. & 12. noct. feliciter in lucem editus, ad aſpectum ſanus, plenus: Sed die demum à partu 9. vel 10. primùm Epilepſiâ correptus, ſub notabili circumſtantiâ Temporis & Cauſæ Occaſionalis. Mater gravida, territa ſanè & conſternata ut facilè creditur graviſſimè, ſana tamen tulerat hunc ſuum fœtum, & à Medico præcautionis ergò præſcripta mdnta, maximè ad NL. & PL. uſurparat: Lactarat etiam ita ut ipſe videretur benè proficere: Quod ergò triſtem movit admirationem, huc redit.

Paroxyſmis corripiebatur tantùm *ad Sonum Campanæ*, quâ primum incendii ſignum publicè quondam fuerat datum: idque præcisè ſemper; nunquam ſilente ipſâ. Hæc quoties ſonabat vel tracta ad convocandum populum, vel pulſata ad ſignandas horas, toties tam de die quàm nocte, ſ. vigilanti & fortè lactato, ſ. dormienti, infanti concitavit Epilepſiam, duratu-

raturam non ultra tempus Soni, vel breve vel longius. Hoc finito ſolebat facile iterum obdormiſcere, vel ad ſugendum mox iterum ſe accingere.

Vixit ille ita miſellus per *ſeptimanas* modò *ſeptem*, & dies duos, mortuus ad æquinoctium, 11. martii, inter horam 7. & 8. noct. *cui beatam piè precamur anaſtaſin!* præter epilepſiam, alterius generis morbo laboraſſe negatur; dicitur autem paucis ante obitum diebus ab eâ liber, comparentibus ut videbatur paucis modò variolis, brevi extenuatus, & acutiſſimè, ex ſomno excitatus, ad brevem ſtertorem, obiiſſe.

Triſtis aliàs notitiæ eſt *epilepſia infantilis:* Nimis quàm multum debens, præter *diætæ errores, animi motibus* matris gerentis & lactantis. Non æquè ergò miror, à tali tantoque terrore hujus illum convulſum; quanquam duarum harum perſonarum harmonia ſit admirabilis, non tamen ſunt una: Sed nuper editum, in ſecundâ ita puerperii ſeptimanâ, audire ſonum & obſervare, ac percelli adeò ad exceſſum & depravationem illam motuum, ſub exquiſito iſto ccſtantiarum tenore, hoc miror. *Cur* olim auditus & per viginti ſeptimanas toties repetitus, nunquam ſine triſti recordatione, ſonus, *non* tulit epilepſiam continuam, *frequentiorem, vagam?* Uti toties infantes alii convelluntur, remotâ non reverſâ primâ cauſâ. Cur ſolùm ad externi recurſum monitorii? Non extra tempus ſoni? Mater, obſervans hanc ſui infantis ſoni obſervantiam, videtur ipſa ad ſonum auditæ campanæ toties denuò perterrita fortè inter lactandum, foviſſe malum. *Utrum*, in utero jam convulſus puer? atqui de hoc nihil extat in communicatis. *Utrum*, audire demum & percipere, ac reflectere ſuper id quod audire incipiebat, cœpit die nono? Duo hîc ſunt: *Generale* alterum, molle, laxum, humidum adhuc nervoſum ſyſtema cur & quomodò tam facilè tam fortiter poſſit & ſoleat tendi, concuti & convelli? Alterum *ſpeciale* hujus caſûs; non ab impetu magno & forti percuſſionis ſonoræ, quod de tympanorum aliquot vibratione vehementi nobis relatum meminimus, & in *E. N. C.* dec. 2. & 3. legimus, de *epilepſiâ* etiam *adultorum à pulſatione campanarum:* Sed à minoris campanæ unius ſono minimè tanto, ſed tali modò ob memoriam ſigni, vel ſignati potiùs, facta fuit tenelli perculſio. Nota: campanis cæteris incendio conſumtis, fuſis,

ſuper-

ſuperfuit non niſi una, non ex majoribus; hæc uti ſola fuit, ſic & ſola per hunc caſum intelligitur.

Hîc jam facile iterum erit verba dare, *ideas jungere Soni*, *Terroris*, *Spaſmi:* Sed quid præter phantaſma corporis, ſ. cerebri fibrillarum tremores, aut hoſpitum ſpirituum undas & fluctus, ſint Ipſius Animæ modi, actus, objecta, effectus, relinquimus Illis, qui quid ſit Anima ſciunt; nos lectis eorum ſcriptis, proh dolor an proh pudor, neſcimus: Ad preces modò ſub finem recurrimus, *Orantes, ut ſit mens ſana in corpore ſano!*

APPENDIX II.

Benè eſt, quod parum ſpatii ſupereſt. Sic potero adhuc jucundius quid proponere de meâ patriâ. *Kirchemio Wendlingam Lauteræ* fluvius ab alpibus veniens defluit in *Nicrum.* Ex hoc in illam quotannis ſtato tempore intrat gregatim *Piſcis*, cui à *Naſo* nomen, in tantâ copiâ, ut ſigno publicè per campanam dato notificetur adventus, & convocentur *Cives* ad capiendum vel manibus. Non durat tamen ipſius præſentia diu, poſt paucas horas, per reliquum anni, vix comparent ampliùs. Dum fœtificant, *laicken*, modò veniunt, aſcendentes in rivum non altè.

Fas eſt mirari Naturæ conſtantiam, ductum, inſtinctum, per Quæſtiones: An & cur *hæc una* piſcium *ſpecies? Huc*, non æquè in *rhems*, *fils*, *erms*, *echaz?* &c. non aberret, in viâ non impediatur, intercipiatur? an fugata, pulſa, vel allecta aquæ puritate, loci commoditate? feratur, cum tali & tantâ obſervantiâ temporis verni, ut dies feſtus Annunciationis Mariæ vulgo dicatur *der naſen feirtag*, an ſtyli vet. vel novi? ſub quantâ latitudine, ſub quibus exceptionibus, non tam ſerò, quàm ſemel atque iterum, veniendo? quo ſigno vel omine ad vindemiam? Qui motus, quò decurſus, parvulorum, recens genitorum *Naſulorum*, olim in patriam redituforum, ad opus naaliſſimum: talis amor generis, fluvii obſervantia tanta! Et *medicè* tandem ad cibum, quàm ſapidum, ſalubrem?

Talibus ſi quis recreare geſtiat animum, *Arlis*, *Geſneri*, &c. obſervationes jungat cum noſtris, ita compleat hanc hiſtoriam notabilem. Non obliviſcatur ſimul venerabundi cultûs, quem Naturæ vox clamat, & Autori ſuo vindicat. Certè jungendi videntur Piſces illi Volucribus apud *Prophetam*, temporis obſervantibus, & homines incurios de converſione ad Deum admonentibus. Ergò

SOLI DEO GLORIA.